

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vis- „Előfizetések és hirdetések”
 szaadására nem vállalozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

A nem tényleges tisztek egyesülése.

A honvédelmi miniszter rendelete a király születése napjára.

A nem-tényleges tisztek egyesületének szervezése elvben feltétlenül helyeslendő. Már a békében is szükség lett volna rá, no de jobb későn, mint soha.

Magyar közjogi szempontból azonban feltétlenül kifogásolandó és semmi körülmények közt meg nem engedhető, hogy Boszniában valami külön tiszti egyesület szerveztessék. Bosznia nem külön állam, nem lehet tehát a magyar és osztrák tiszti egyesületek mellett még egy külön bosnyák egyesület is. Nagy hiba volna a trialisztikus szervezkedést és éppen a hadseregben megengedni. Boszniát és Hercegovinát, a magyar király a magyar szent korona ősi jogán kapcsolta ide, a végleges rendezésnél csak Magyarországhoz tartozhatik, tessék az idetartozást a tartalékos tiszti szervezkedésnél is dokumentálni.

Nem nyújtott-e elég tanulságot a világháború arra nézve, hogy nem jó a trializmus tüzével játszani?

Az sem helyes, hogy a két (illetve még a mostani helytelen tervezés szerint három) szövetségnél az állampolgári hovatartozást nem veszik figyelembe.

A magyar tisztnek joga van arra, hogy magyar tiszti szövetségnek legyen tagja. A hazafias érzés ápolása csak akkor érhető el, ha a tiszt valóban hazája tiszti szövetségéhez tartozik.

Mint a Külügy-Hadügy írja:

Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, melyben a nem tényleges állományu m. kir. honvéd és népfőlkelő tiszteket és tisztviselőket egyesülésre hívja fel.

A rendelet, amelyet Ő Fejsege születése napján valamennyi tisztnek és tisztviselőnek kihirdetnek, a következő:

Világok négy éve tartó adáz harcában hivatásos katona katonabajtársaitokkal összeforva osztoztatok a háború minden örömeiben és veszedelmében ti, nem tényleges állományu tisztjeink.

Bátran, önzellen lemondással és minden áldozatra készen dacoltatok a háborús élet viszontagságaival.

A hadsereg és haditengerészet büszkén tekint reátok, akiknek soha el

nem évülő hőstetteiért mély hálával adózik hazánk.

Vér és vas elválaszthatatlan köteleket teremtett köztetek és tényleges bajtársaitok között. Közös sorsunk volt az élet és halál. Ez egybeforrasztott bennünket.

Ti is, nem tényleges lelkészek és hivatalnokok éppen úgy méltóan megállottatok helyeteket a világháború eseményeinek áradatában. Ugyanolyan kötelességérzettel áthatva, lankadatlan munkakedvvel, akárhányszor ellenséges tűzben, teljes erővel és legjobb tudással szolgáltatok a haza nagy és szent ügyét. Testetek és lelketek minden szála egybeolvadt a katonasággal.

Ti mindnyájan, a fegyverben álló nép vezetői és oktatói, óvjátok meg a fegyveres erőhöz való hozzátartozásnak ezt az érzését, majd akkor is, ha hű kötelességteljesítés után visszatértek a békés hivatás körébe.

Tartsátok ébren magatokban és gyermekeitekben ezt az érzést, hogy a fegyveres hatalom kötelékében eltöltött nagy idők emlékeiből táplálkozó szellem megérlelje babérral koszoruzott tetteitek gyümölcsét!

Hódolatteljesen szeretett legfelsőbb hadurunk születésének ünnepén intézem hozzátok az ünnepélyes felszólítást: egyesüljétek!

Az egyesülés erőt, a széthúzás és közömbösség gyöngeséget jelent. Tömrüljétek bajtársi egyesületekben, teremtsétek meg azt a kapcsolatot, amely az eljövendő békés időben is biztosítja a szoros érintkezést a hivatásos tisztkarral.

És hogy ezen felhívást mielőbb követhesse a telt, alább közlöm azon irányelveket, amelyek szerint ilyen egyesületek megalakítására vagy már élő egyesületek átalakulására az előmunkálatok haladéktalanul megkezdendők volnának.

A mindennapi élet kérdéseit, a pártoskodást és politikát mellőzve, magánérdekeket és egyéni vágyakat háttérbe szorítva egyesüljétek hű egyetértésben!

Önként megalakítandó egyleteitek legyenek a király iránti hűségnek és

szeretetnek, a hazafias gondolkozásnak és lovagias érzésnek igazi otthona!

A nem tényleges tisztek és tisztviselők egyesülése kétféle módon történhetik:

A csapattestek részéről: Az állományukba tartozó nem tényleges tisztek és tisztviselők egyesülése útján.

A nem tényleges tisztek és tisztviselők részéről: Lakhelyük szerint, helyi egyesületekbe való tömörüléssel.

A helyi egyesületek a területi beosztás alapján szövetségekbe volnának egyesítendőek.

Minden nem tényleges tisztet csapattestéhez hosszú éveken át kifejlődött bajtársias érzés fűz. E bajtársiaság a tényleges tisztikarra támaszkodó, önként megalakítandó egyesületben, mint ezred-(zászlóalj, stb.) intézményben ápolható.

A csapattestenkénti egyesületek a hivatásos tisztikarral való benső összeköttetést csak azok számára teszik lehetővé, a kik az illető csapattest állomáshelyéhez közel laknak. Ezért a csapattestenkénti egyesületeken kívül szükséges lesz a nagyobb városokban (helyőrségekben) az ott és azok környékén élő nem tényleges havidijasok számára helyi egyesületeket és szövetségeket alakítani.

Ezek a helyi egyesületek katonai területenként — Magyarországon honvéd kerületenként — fiókszövetségekbe és azonkívül a monarchia mindkét államának területén, (valamint Bosznia Hercegovinában) egy-egy országos szövetségbe volnának egyesítendőek.

A szövetségesek bármelyikébe való belépéshez csak az a feltétel szükséges, hogy az illető tiszt (tisztviselő) a fegyveres erő valamely részéhez tartozzék. Az állampolgárság nem jön figyelembe, — vagyis a monarchia védőerejének Magyarországon élő tagjai a magyar, az Ausztriában élők az osztrák, a Bosznia-Hercegovinában tartózkodók az ottani szövetséghez csatlakozhatnak.

Az országos szövetségek élén (Budapest, Bécs, Sarajevo) egy-egy országos elnök állana, akit Magyarország számára a honvédelmi miniszter, Ausztria számára az osztrák landwehr-miniszter, Bosznia Hercegovina számára a hadügyminiszter javaslatára Őfelsége nevez ki.

A fiókszövetségek elnökeiket választják. A választást Magyarországon a honvédelmi miniszter, Ausztriában a landwehrminiszter, Bosznia-Hercegovinában pedig a vezénylő tábornokok erősítik meg.

A nem tényleges havidijasok állandó tartózkodási helyükön a nem ténylegesek egyesületének alapítását kezdeményezték. — Ahol ilyen egyesület még nincsen, előkészítő bizottságok volnának alakítandók.

A nem tényleges havidijasok egyesületei és szövetségei főképpen a dinasztikus és hazafias érzés fenntartására, ápolására és szilárdítására hivatatosak.

Céljuk továbbá mindenféle politikai és nemzetiségi irányzat kizárásával:

1. A világháború alatt megszállt ösztartozás érzésének és hazafias szellemnek ápolása nem tényleges állományu tisztek és hasonló állásuak által egymás között. — Ugyanezen érzéseknek ápolása és mélyítése a hivatásos bajtársakkal.

2. A katonai érdekek elősegítése és a katonai kiképzés fejlesztése; (bajtársi összejövetelek, sport, előadások, hazafias ifjusági nevelés, önkéntes lövésben való kiképzés stb.)

3. Az egyesületi tagok személyes ügyeinek és gazdasági érdekeinek előmozdítása.

A nagyváradai szőlőhegy.

A hegyközség választmányának akciója.

Nagyvárad törvényhatósága, különösen az utóbbi 10—15 évben, nem méltányolta kellőleg azt az értéket, amelyet a nagyváradai szőlőhegy közgazdasági tekintetben főleg, de más tekintetből is képvisel s azt a fáradhatlan buzgalmat és áldozatkészséget, amelyet a nagyváradai szőlősgazdák különösen a filloxera pusztításai óta kifejtettek.

A törvényhatóság tagjainak többsége — mint azt számtalan esetben, mikor arról volt szó, hogy a város valamit áldozzon a hegyre — szinte gunyos lekicsinyléssel beszéltek a nagyváradai szőlőkultúráról s ha már nem térhetek is ki, de csak szűkmarokkal szavaztak meg valamit erre a célra.

Ennek a téves irányzatnak tudható be, hogy pl. a hegyi utak teljesen elhanyagoltak, majdnem járhatatlanok.

A háborus évek pedig meggyötörték, hogy mily nagy értéket képvisel a nagyváradai szőlőhegy. Az elmúlt évben közel öt millióra ment a nagyváradai hegyen a termelt gyümölcs és bor értéke s a városi pénztárnak is 40,000 koronánál nagyobb összeget jövedelmezett.

A viszonyok ilyen változása azután azt eredményezte, hogy azok, akik eddig lebecsülték a szőlőkultúrát, mert nem „üzlet”: most kapkodnak a szőlők után s horribilis összegekért vásárolják össze a szőlőket.

A hegyközség választmánya teljes tudatában van annak, hogy a nagyváradai hegyen, amely ezelőtt mintegy 20 évvel ültetett be újra s rekonstruáltatott, a következő pár év után ismét új ültetésre szorul, azért gondoskodik már jó előre, hogy annak idején a beültetésre szolgáló alany rendelkezésre álljon s ne ismétlődjék az a zürzavar, amelyet a filloxera pusztítása után tapasztaltunk.

A hegyközség választmánya vasárnap délelőtti tartott ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel s elhatározta, hogy a már 20 éves s részben pusztuló szőlő kipótlásául, szőlőoltvány-telepet létesít.

Erre a célra kérik esetleg bérbe a várostól a régi szőlőtelepet, melyet a törvényhatóság szűkmarkúsága vont el ezen rendelkezéstől.

A 16 hold területből 12 év után 6 holdat termő szőlővel teljesen beültetve ingyen visszaad Nagyvárad városának, míg a többi 10 hold továbbra is a hegyi választmány kezelésében marad mint oltványtelep, a szőlők kipótlására.

A szőlőiskola jövedelméből a hegyközség a szőlősgazdákra háruló nagy terheket könnyítené.

Azt hisszük, hogy Nagyvárad közönsége ma már végre tudatára ébredt a szőlőhegy nagy közgazdasági jelentőségének éppen úgy, mint ama kötelelességeknek, amelyeknek teljesítésével a szőlőhegy iránt a város tartozik.

Nagyvárad tejhivatala az országos értekezleten.

(Felemelték a korpamennyiséget 7 métermázsára. — Emelkedik a tej ára 50—70 százalékkal. — A vaj ára. — Andó Ferenc javaslatai.)

A tej legmagasabb árának megállapítása céljából értekezlet volt az Országos Közlelmezési Hivatalban, a melyre Lukács Ödön polgármesterhelyettes is meghívta a miniszter, ő azonban gyengélkedése miatt a nagyváradai közlelmezési hivatal képviselőjében Andó Ferencet, a tejhivatal vezetőjét küldötte ki.

Az értekezleten Windischgrätz Lajos herceg, közlelmezési miniszter elnökölt s bejelentette, hogy Lukács Ödön nagyváradai polgármesterhelyettes betegsége miatt nem jelenhetett meg, amit sajnál, mert az ország legjobban szervezett tejhivatalának vezetője maradt távol. Helyette Andó Ferenc jelent meg.

A miniszter előterjesztette a tehének takarmányozására szükséges korpamennyiség kiutalásának ügyét. A tejmennyiség folyton csökken s ezért a múlt évi korpamennyiséget, 7 métermázsát, amelyet az idén 5 métermázsára szállítottak le, fogja kiutalni, ezenkívül 1 mm. olajpogácsát, 1 métermázsá tengericsira pogácsát, olyan tehénészetek számára, amelyek a közfogyasztás céljaira termelnek tejet s ezt a takarmányt a hatóság osztja ki.

Nagy Ferenc dr. államtitkár előterjesztette, hogy a takarmány és az állat értékének emelkedése miatt kilátásba hozhatja a tej árának 50—70 százalékkal való felemelését szeptember 1-től kezdve.

Óváry Imre, Ujhelyi Imre s az OMGE megbizottainak felszólalásai után Andó Fe-

renc, a nagyváradai tejhivatal vezetője utalt a nagyváradai viszonyokra. A városba érkező napi 1800—2000 liter tej behozatalára csak nappali vonatokat használhatnak, ezért a tej kétharmadrésze aludt állapotban érkezik s így csak turó- és savókészítésre értékesíthető, vaj az előírányzott 4 százalék helyett csak 2—2 és fél százalék mennyiségben készíülhet, mert az aludttejből csak fél százalék vajat lehet produkálni. Az a javaslata, hogy emeljék a vaj egységárát a hatósági uton értékesített tejnél, mert csak kényszer útján lehet aludttejből vajat készíteni. Miután a tejtejttermelő uradalmaknál nincs jég, megengedését kéri, hogy már kint konzerválhassák a tejet hidrogénhiperoxyddal, ez a tejsav keletkezését leköti. Ezt eddig az érvényben levő rendeletek tiltották, de külföldön mindenütt alkalmazzák.

A javaslatokat tetszéssel fogadták s megkeresik az országos kémiai intézetet, hogy adjon véleményt a hidrogénhiperoxyd alkalmazására.

Az értekezlet ezután a tej termelési ára tekintetében rendezett ankétet. A Dunántul 1'20—1'30, Pécssett 1'34, Kolozsvárott 1'66, nálunk 1'56 a tej termelési ára, tehát 1'30—1'60 között ingadozik.

Az értekezleten történekről Andó Ferenc hivatalvezető kimerítő jelentést tett Lukács Ödön polgármesterhelyettesnek, aki megelégedését fejezte ki a tett javaslatok felett.

Holnap megkezdődik a közfogyasztási cikkek árjelzése.

Ujabb ruházati cikkek a közalkalmazottaknak. Árjelzés és számla.

A Népruházati Bizottság tegnap értesítette Malatinszky Lajos főispánt, hogy a tisztviselők második sorozata, 25 százaléka részére kiutalta a férfiruha szöveteket s a női alkalmazottak 50 százaléka részére is küldött bluzokat.

Kapott pedig Leitner Márton: 27 I. osztályú férfiöltöny szövetet és kelléket; 28 A/I., 28/A II., 19/B I., 19/B II. osztályú ruhához szükséges női szövetkelmét;

Glücksmann Ármán cégnek: 28 I. osztályú férfi ruházatot és kelléket s 93 drb női bluz kelmét;

Kurländer és Ehrenfeld cég részére: 46 II. és 28 III. osztályú kész férfiruhát;

Schwartz Adolf részére 47 II. és 28 III. osztályú kész férfiruhát.

A férfi közalkalmazottak 100 százalékának női hozzátartozói részére Glücksmann Ármán cég (Jónás Andor) hoz 124 kész bluzt.

Cérnát a Pamutközpont küld.

*

Itt említjük meg, hogy a miniszterelnöknek az a rendelete, amely a közszükség-

leti cikkek eladásánál elő forduló visszaélések megszüntetése céljából a vevő részére teljes és részletes számla kiállítását, kiadását és esetleg elküldését eljárás terhe alatt teszi kötelességévé, ami nélkül az árut nem szabad átvenni a vevőnek a boltostól, ezenkívül kötelezővé teszi az eladásra szánt áruk az eladási ár feltüntetését, holnap, augusztus 14-én életbelép. A kirakatokban, az üzletekben tehát minden közszükségleti cikken rajta kell lenni a cikk árának s annál drágábban nem adható, ha valaki pedig megvásárolja, arról azonnal számlát köteles adni a kereskedő. Ha a vevő azt hiszi, hogy rászédtek vagy megcsalták, ezzel a számlával az árvizsgáló bizottsághoz mehet. Élelmickek eladásánál a kereskedő az árjegyzéket szembeöltő helyen köteles kifüggeszteni s amit edényben vagy tartályban tart, arra ráírni az árat.

A büntetés 15 napig terjedő elzárás s 2000 koronáig terjedő pénzbüntetés.

Német repülők és angol naszádok harca.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Amelan-Sestből táviratozzák, hogy ma reggel 20 repülőgép és Zepelin jelent meg a tenger felett, amelyek az angol motor-naszád flottillára vadásztak. Hír szerint hat naszád elsüllyedt a harc folyamán az angolok lelőtték a Zeppelint, mely két mérföldnyire a partoktól a tengerbe zuhant.

Hivatalos jelentés a német repülők és angol hajók harcáról.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) A tengerészeti vezérkar közli: A Fries szigeteken ellenőrző felderítő repülőink, valamint léghajóink a Lieslandtól északra fekvő tengeri területen egy erős angol tengeri harci erőkből álló csoportot pillantottak meg, mely legalább 25 sorhajóból, 6 páncélos csatahajóból és számtalan torpedó romboló flottilából állott, azonkívül gyorsjárata tengeralattjárók követték őket. Az angol flotta részeket, mely a német partok felé haladt, repülőink megtámadták, gépfegyvertűzzel meg bombákkal árasztották el. A harc folyamán sikerült 3 gyors cirkáló elsüllyeszteni, 1 páncélos cirkálóra, 1 torpedó hajóra pedig bombákat vetettünk. A mi veszteségeink 1 repülőgép és 1 léghajó.

Ellenséges repülők Frankfurt felett.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Frankfurtból jelentik: Ma délután ellenséges repülők jelentek meg a város felett és bombákat vetettek le. Egy bomba felgyújtotta a frankfurti operaházat.

A Kerenszki házaspár.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Kerenszki egy amerikai ügynökséggel szerződést kötött, melyben kötelezi magát, hogy amerikai városokban hatvan előadást fog tartani, amelyben az oroszországi eseményeket és a jelenlegi helyzetet fogja ismertetni.

Hága, augusztus 12. Kerenszki felesége, kit a hatóságok állandóan szemmel tartottak, eltűnt Pétervárról, jelenlegi tartózkodási helyét nem is sejtik.

Malvy megérkezett San Sebastinóba.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Malvy levelet intézett Dechanel kamarai elnökhöz, amelyben bejelenti tiltakozását az államtvényszék ítélete ellen, de mert el akarja hallgattatni azokat, akik agitációs célokra akarják ügyét felhasználni, egyben ki is jelenti, hogy aláveti magát az ítéletnek.

Madrid, augusztus 12. Lapjelentések szerint Malvy San Sebastinóba érkezett.

Olasz lapok a bécsi repülő-támadásról.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Luganóból táviratozzák: Az olasz lapok megemlékeznek a Bécs ellen intézett repülő-támadásról. A lap szerint az olasz repülők Grácon, Velencén és Trieszten át tértek haza. — Triesztre D'Annunzio üdpözlő táviratot dobott le. Az olasz repülők minden veszteség nélkül tértek haza, csupán Gradónál kísérelte meg egy osztrák repülőgép, hogy szembeszáll velük, de semmi eredményt nem ért el, mert az olaszok vagy magasságban és nagy gyorsasággal repültek.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelent 12-én este: Az Ancre és Avre közötti harctéren a nap nyugodtan telt el. Az Aisne és Oise között az ellenség támadásai meggyusultak.

Futnak a csehek.

Stockholm, augusztus 12. Orosz hivatalos jelentés szerint a Volga mentén a cseh-szláv csapatok ellen harcoló szovjet-csapatok nagy győzelmet arattak. Elfoglalták Szizrant, Bugalmát és Sztavropolt, mire a csehek rendetlen futásban Szamara felé menekültek.

Az antant újabb áttörési kísérletei.

Berlin, aug. 10. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Az Yser és az Ancre között az ellenség részleges előretörései több ízben meggyusultak. A Lystől északra egy erős angol támadást visszavertünk. Az ellenség a csata arcvonalán a Sommetől északra, valamint a Somme és a Lillions között heves támadásokat intézett ellenünk, amelyeket többnyire tüzünkkel, részben ellentámadással visszautasítottunk.

A Lihonsért vívott harcokban az ellenség a helységen át keletre tört előre. Ellentámadásunk ismét a falu északi és keleti széléig vetette őket vissza.

Lihons és az Ancre között heves részleges harcok. Cholnetól délnyugatra megtámadtuk az ellenséget; A Haliut., Ancre—Royons országut mindkét oldalán ellenséges támadásokat visszautasítottunk.

Az Avre és Oise között az ellenségnek erős támadásai a sötétség beálltáig tartottak; a támadásokat teljesen meggyusítottuk. Különösen súlyos veszteségeket szenvedtek a franciák Tillelotynál.

A franciák tüzéségük előrevonásával, amely a páncélkocsikat szoroson felzárkóztatva követte, kísérelték meg az áttörés kierőszerkolását. Gyalogságunk és tüzéségünk vonalaink előtt összelőtték az ellenséget.

Ludendorff, első lőszállásmester.

A julius havi repülőharc eredménye.

A nagyfőhadiszállás jelenti: Juliusban az összes frontokon 118 ellenséges repülőgépet és 36 kötött léggömböt lőttünk le. Ezek közül 69 repülőgépet légi védőtegeink szedtek le, 239 repülőgép birtokunkban van. A többi az ellenség vonalai mögött zuhant le, mint azt világosan meg lehetett állapítani.

A küzdelemben 129 repülőgépet és 69 kötött léggömböt veszítettünk.

Az olasz repülők kórházakat támadtak meg.

Budapest, aug. 10. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz fronton tegnap nem volt nagyobb gyalogsági vállalkozás, de élénkebb volt sok helyütt a tüzéségi harc és a repülőtevékenység.

Olasz repülő rajok a Hétközég fensikján messziről felismerhető, jelzett tábori kórházakat támadtak meg és támadásuknak betegek és betegápolási szolgálatot teljesítő személyek estek áldozatul.

Albániában nincs különös esemény.

A vezérkar főnöke.

A Népszövetségi Hangya Szövetkezet értesítései.

A Népszövetségi Hangya Fogyasztási Szövetkezet szervező bizottsága a következőket közli:

1. Alakuló közgyűlés augusztus 20-án délután 5 órakor lesz a Kath. Kőr Szent László termében.

2. A taggyűjtők sziveskedjenek az aláírási ivatek folyó hó 15-ig a Népszövetségi Hitelszövetkezetben beszoigáltatni.

3. A Népszövetségi Hitelszövetkezetben (Szilágyi Dezső u. 5. Kath. Kőr palotája) a Hangya ügyében hivatalos óra van minden hétköznap d. e. 9—12 ig és d. u. 3—6-ig.

4. A szövetkezeti tagok sziveskedjenek a jegyzett üzletrészek után esedékessé vált részleteket haladéktalanul befizetni; eddig négy, üzletrészenként 10 koronás részlet vált esedékessé, az utolsó részlet szept. 1-én lesz fizetendő. A jegyzett üzletrészek egy-szerre is kifizethetők.

5. Üzletrészeket a hivatalos órák alatt a Népszövetségi Hitelszövetkezetben is lehet jegyezni.

6. Minden új tag legalább két üzletrészt tartozik jegyezni; azok a régi tagok, a kik eddig csak egy üzleti részt jegyeztek, saját érdekükben teszik, ha üzletrészeik számát legalább kétfőre felelelik.

7. Azok a helybeli tagok, kik üzletrészeiket nem a családíró nevére jegyezték, sziveskedjenek a családíró nevét és általában minden tag sziveskedjék a családtagok számát bejelenteni és azt a hatósági listakönyvvel vagy zsirjeggyel igazolni.

A vasárnapi német jelentés.

Rupprecht trónörökös hadcsoportja: Az Yser és az Ancre között a fokozott harci tevékenység nappal csökkent; este sok helyen ismét felújult. Az ellenség erősebb előretöréseit a Lystól kétoldalt visszavertük.

A harc vonalon az ellenség támadásait egészen az Oiseig kiterjesztette. Az Ancre és a Somme között a támadások vonalaink előtt összeomlottak. A Sommetől délre terjedő területig az ellenséges gyalogság az augusztus 9-iki kudarc után tétlen maradt.

Az ellenség erős részleges támadásai Rancourtne és Libons ellen tűzünkben és ellentámadásunk következtében meghiusultak. A tegnapi támadások főereje a Lihous és az Avre közötti arcvonalunk ellen irányult.

Rosierestől keletre és az Amiens—roye i ut mindkét oldalán a többször megismételt ellenséges támadásokat visszavertük. Az ellenséges tulerő és a tömegesen harcbanvetett páncélos gépkocsik elleni mozgó harcban itt is újból érvényesült gyalogságunk rendíthetetlen támadó ereje.

Az ellenség rohama sok helyen már tü-zérségi tűzünkben összeomlott. Csupán egyik hadosztályunk szakasza előtt több mint negyven szétrombolt páncélos gépkocsi hever.

Az Avre és az Oise között az ellenség heves tüzérségi előkészítés után erős támadásba kezdett régi állásaink ellen Montdidier-től Auteuilig. Montdidier-től keletre levő, tegnap jelentett harcvonalainkat nem volt képes elérni.

Utóvédeink az ellenséget a régi állásokban erős tüzzel fogadták és azután harcok

közben a Laboissers—Hainvillers—Riquebourg—Marest vonalon át visszavonultak.

A csatatér felett igen élénk volt a repülőtevékenység. Ismét 23 repülőgépet és egy kötött léggömböt lőttünk le. Kroll hadnagy 30, Veltjens hadnagy 24. és 25, Lauthman hadnagy 21, 22 és 23, Auffahrt hadnagy 21. légi győzelmét aratta.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Vesle mentén az ellenség támadásait Fimes és Comlaadon között visszautasítottuk. A Champagneban a somme—py—sonaini utól nyugatra részleges harcok voltak, amelyekben foglyokat ejtettünk.

Hadigondozottak összeírása.

Az Országos Hadigondozó Hivatal a hadigondozás célját szolgáló segélyforrások igazságos elosztása szempontjából, valamint abból a célból, hogy minden hadbavonultnak igényjogosult családtagja részesülhessen segélyben a hadigondozottak számára, életviszonyainak és szükségleteinek részletes és pontos összeírását rendelte el.

Az összeírás a teljesség okából kiterjed az összes hadbavonultakra és felőleli ugy ezeknek, mint a hozzátartozóiknak személyi és részben vagyoni viszonyait.

Kiterjed tehát nem csupán az elesett, a megsebesült, vagy harctéri fáradalmak, betegségek következtében elhalt, továbbá a rokkant, vagy hadifogságba esett katonai (csendőrsé, határrendőrségi) egyénekre, hanem a fenti felsorolás szerint azon polgári egyénekre is, akik a mozgósított fegyveres erőt mint napszámosok, kocsisok, tuszok stb. követték, illetve akit nem fegyveres, hanem fegyvernélküli hadiszolgálatra (mint fuvarosok, sofförök, napszámosok, építő munkások stb., tehát bármi címen) a katonaság által igénybevételek.

Az összeírás a város belterületén jelentkezés útján történik.

Nehogy valakinek hadbavonult, vagy hadiszolgálatra igénybevélt hozzátartozója az összeírásból kimaradjon, avagy esetleg többszörösen irassék össze, a város belterülete 7 összeíró körzetre osztott fel.

Az összeírás minden körzetben folyó év augusztus 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 és 29. napjain d. e. 8—12 óráig, d. u. 2—6 óráig eszközöltetik.

Mindenki annál az összeíró bizottságnál tartozik jelentkezni — lehetőleg az utcájára nézve megállapított időben — amelyik a jelentkező félnek lakása szerinti körzetre nézve megállapított összeíró helyen működik.

Az egyes körzetek a következők:

I. *A Ritoók Zsigmond (Korona) utcai községi elemi líu iskolában működő összeíró bizottságnál* tartoznak jelentkezni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bíró és pedig: 21-én: Rákóczy-ut, Sal Ferenc-u., Szigligeti-u., Szaniszló- és Szt. Péteri-u. 22-én: Uri, Szt. János, Szilágyi Dezső, Bémer-tér, Kis, Akadémia és Nyomda-utca. 23-án: Ritók Zsigmond, Kálvária, Kórház és Sztraroveczky-utca. 24-én: Nagy Sándor, Rimanóczy, Ezredévi Emlék tér, Széchenyi és Tisza Kálmán-tér. 25-én: Csengeri, Vizvezeték-utca, Bunyitay liget, Városliget, Heltai, Kereszt, Görbe, Péter, Pál és Petőfi-utca. —

26-án: Borz, Imre, Patak, Gedeon, Szalárdi, Alapi, Színház, Bazár és Mészáros-utca. — 27-én: Jakab Mihály, Verbóczy, Három, Róza, Lakatos és Virág-utca. 28-án és 29-én:

II. *A Széles-utcai községi líuiskolában működő összeíró bizottságnál* 21-én: Füzes, Fürdő, Nogáll, Bajza és Bölcsöde-utca. 22-én: Keskeny, Széles, Balassa-utca, Balassa-tér, és Arvaház-utca. 23-án: Lukacs György, Pereces, Páris-utca, Slauch-tér, Epres-kert, Erzsébet-liget és Temető. 24-én: Halász, Szt Anna, Rét, Téglavető és Lipót-utca. 25-én: Béke, Temető, Ferenc, Szőlőtelep-utca és Fácánsor. 26-án: Múzeum, Gerliczy-utca, Káptalan-sor, Pray György u. Kertváros és Farkas-telep. 27-én: Alsó és Felső Nilgesz-telep és Hevesi-telep. 28-án és 29-én: az esetleges elmaradtak.

III. *A Teleky utcai községi polgári leányiskolában működő összeíró bizottságnál* (Teleki-utca 13. sz., Kath. Legényegylet) tartoznak jelentkezni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bírók és pedig: 21-én: Nagypiac-tér, Deák Ferenc, Torna, Torna, Kossuth Lajos- és Fábán Lajos-utca. 22-én: Zöldfa- (Hlatky Endre-), Zárda, Liliom, Major, Kapucinus- és Várház-utca. 23-án: Szarvassor, Liget-, Váradi Zsigmond-, Szt. László-tér és Mezey Mihály u. 24-én: Rulikovszky, Batthyány, Vécsey, Lahner György, Aulich-, Lázár Vilmos-utca, Rheday-kert, Bóné-kut. 25-én: Körös, Timár, Lovas, Kaszárnya-ut, Kaszárnya-tér és Bethlen-utca. 26-án: Beöthy Ödön, Ör, Dudek, Szabadság, Szacsavay- és Hentes-utca. 27-én: Pece, Pável, Teleky- és Arany János-utca. 28-án és 29-én az esetleg elmaradtak.

IV. *A Vitéz-utcai állami elemi iskolában működő összeíró bizottságnál* tartoznak jelentkezni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bírók és pedig: 21-én: Nyárfa, Kápolna-tér, Hármás és Damjanich-utca. 22-én: Bém, Vitéz, Huszár-u., Állatvásár-tér, Magyar- és Holdvilág-utca. 23-án: Hosszu, Rövid, Jókai Mór, Aradi-ut és Vágóhid. 24-én: Hattyu, Óvoda, Varju, Daru- és Mocsár-utca. 25-én: Galamb, Fecske, Gyöngytyuk-utca és Füzesfatele. 26-án: Tilinkó, Fogoly, Kápolna, Madár-ut, Ossi-tér és temető. 27-én: Végsor és Súlyom-utca. 28. és 29-én az esetleg elmaradtak.

V. *A Velencei (Templom-utca 2. sz.) róm. kath. líuiskolában működő összeíró bizottságnál* tartoznak megjelenni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bírók és pedig: 21-én: Gilányi, Várkapu és Vártér, 22-én: Velencepart, Baross, Viz és Krisztina-utcan, 23-án: Bástya, Bátor, Károly és Szmekta György-utca, 24-én: Sánc, Malom és Erzsébet-utca, 25-én: Terézia, Veres Balázs, Hid és Szent Jeromos-utca, 26-án: Gyár, Templom-utca és Templom-tér, 21-én: Iskola, Tükör és Rákóci-utca, 28 és 29-én az esetleg elmaradtak.

VI. *A Velencei (Kölozsvári-utca 100) községi elemi líuiskolában működő összeíró bizottságnál* tartoznak jelentkezni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bírók és pedig: 21-én: Kölozsvári-utca, 22-én: Kertész és szőlős-utca, 23-án: László, Vasut, Sorompó és Kálmán-utca, 24-én: Téglagyár-utca és Kóliner-gyár, 25-én: Rendes téglagyár, Sztarill-gyár és Uj vízműtelep, 26-án: Hodossi Miklós-utca, Biró-téglagyár, Ládagyár, 27-én: Mütrágyagyár, 28 és 29-én az esetleg elmaradtak.

VII. *A Csillagvárosi községi iskolában működő összeíró bizottságnál* tartoznak jelentkezni az alább megnevezett utcákon állandó lakással bírók és pedig: 21-én: Francia-sor, 22-én: Közép-utca, 23-án: Báuyasor, 24-én: Kommandáns, Csáky-utca, 25-én: Komáromi-utca, 26-án: Nagy János-utca, 27-én: Szálka-major, 28 és 29-én az esetleg elmaradtak.

Az ezen körzeteken kívüli lakók tehát a kültelki hadbavonultak, elesettek, elhaltak, hadifogságba estek és rokkantak összeírását a rendőrkapitányi, illetve a hegybírói hivatal

Togja házról házra járva eszközölni s így a külteleken lakóknak jelentkezniök nem kell.

Azon hadbavonultak, elesettek, eltűntek, hadifogságba estek, valamint rokkantak hozzátartozói, akik az összeírásból kimaradnak, ezen mulasztás folytán a segélyezésektől eleshetnek, s így saját jól felfogott érdekében cselekszik tehát minden család, illetve minden hadbavonult hozzátartozója, ha a hadbavonult, illetve bármely célu katonai, vagy ezzel egyenlőnek tekintendő (fegyver nélküli) hadiszolgálatot teljesített, vagy teljesítő hozzátartozóját összeírásra bejelenti és adatait bemondja.

Nagyvárad, 4918 augusztus 9.

A városi árvaszék.

Nagy mozgócsata kezdődik

Berlin, augusztus 12. A Wolff-ügynökség jelenti: A Sommetól északra és a Római-ut mindkét oldalán megindult angol támadás a harmadik csatanapon egy véres rohammá változott, amely a támadóktól újabb áldozatot követelt. A franciák új frontális támadást kezdtek Montdidier és a Matz-folyó között.

Mint hogy itt nincs szó szilárd védelmi rendszerről, csak egy ideiglenes állásról, a német főerők kedvezőbb harci terepre vonultak vissza. A francia támadó csapatok, melyek erős tüzéségi tűz után tankokkal támadtak, legnagyobb részben német utóvédekre akadtak, melyeknek a gépfegyverei azonban jelentékeny veszteségeket okoztak az ellenségnek.

A támadás megállott és az így következt szünetben a német utóvédek rendezetten és igen csekély veszteséggel megszakították az érintkezést az ellenséggel.

A most folyó nagy harc az Ancre és Matz között nem a pillanatnyi területnyereség, vagy veszteség szempontjából ítélendő meg.

A legnagyobb stilű mozgócsatáról van szó, amelyben a németek takarékoskodó harcimódszerükkel súlyos réseket ütnek az entente legjobb csapatain, magukat pedig harcrakészen tartják a jövő feladatokra.

Sas Ede és a cigányprimás.

Sas Ede, a Nagyvárad volt főszerkesztője tudvalevőleg beszüntette nagyváradi vállalkozásait és felköltözött Budapestre. Sokáig keresett lakást a maga és a még Nagyváradon hagyott családja részére, de nem tudott megfelelőt kapni. Végre megtudta, hogy Berkes Béla cigányprimásnak a Gyarmat utcában van egy villája, amelyet el akar adni. Felkereste Berkest és megalkudtak a villára 210.000 korona vételárban. Berkes Béla cigányprimás azonban a szerződés aláírása előtt meggondolta az ügyet és nem adta el Sas Edének a nyaralót.

Sas Ede erre a budapesti lakáshivatalhoz fordult és kérte, hogy rekvirálják el a maga és családja részére Berkesnek üresen álló villáját. A lakáshivatal helyt adott a kérelemnek és utasította Berkest a nyaraló átengedésére.

Ezen intézkedés ellen a cigányprimás előterjesztéssel élt, amelyet nemrég tár-

gyalt a lakbérleti bizottság dr. Kágyi Aladár járásbíró elnöklésével.

A tárgyaláson Berkes Béla igazolta, hogy a Rákóczi uton lévő lakásából kénytelen volt a Gyarmat-utcai villájába kiköltözni, mert a háborús viszonyok folytán kénytelen együttlakni fiával, ifjabb Berkes Bélával, továbbá vejével, Rácz Palival és ennek családjával. Így nem férhetnek el a Rákóczi-uti, kis lakásban és mivel ő maga súlyos beteg, egészségi okokból is kiköltözött a villájába. Egyébként is ebben a villában vannak felhalmozva drága butorai (!) és — mint mondotta — itt vannak felhalmozva nem dicsőtelen művészi pályáján szerzett rengeteg műtárgyai.

A lakbérleti bizottság megváltoztatta a lakáshivatal döntését, mellőzte a rekvirálást azon indok alapján, mert Sas Ede a háboru alatt költözött fel Budapestre, az irói működés nincs a fővároshoz kötve és egyébként is a lakásrekvirálás elsősorban budapesti lakosok részére történhetik.

HIREK

Svájcból hazavágyódnak a magyar internáltak.

Svájcból, ismerős kezekből kapjuk a következő sorokat:

„Tegnap indult utnak az első vonat, amely a német internáltakat vitte haza. Azt is tudomására hozták a török internáltaknak, hogy őket is hazaküldik rövidesen, csak mi, internált magyarok és osztrákok nézzük könnyes szemekkel és fájó szívvel a hazainduló vonatokat, amelyre Isten tudja, mikor ülhetünk fel. Jó lenne propagandát indítani a mellett, hogy minket is haza engedjenek, hiszen épp úgy szenvedünk a hazától való távolélés miatt, mint azok a németek és törökök, akiket diplomáciájuk ügyessége és gyorsasága már megszabadított az internálástól. Kérjük az internáltak szüleit, hogy a kormány nál járjanak közbe érdekünkben.“

E szomorú és hazavágyó hangu levelet a nyilvánosságra hozzuk s hisszük, hogy illetékes helyen mindent megtesznek arra, hogy a Svájcban internált magyarokat mielőbb hazaengedjék. Van, aki négy éve sanyarog a svájci őrizetben, amely, akármilyen néven hívják is, mégis csak őrizet és rabság.

* Malatinszky Lajos köruton. Malatinszky Lajos főispán tegnap autón Kiszénőre ment s onnan körutat tesz a kormánybiztosság területén, ahol megismeri a cséplés eredményeit s a hosszú ideig tartó eső következményeit.

* A megye kis osztrákjai. Móricz Ernő dr. főorvos rendezői tevékenysége eredményt hozott, a megye kis osztrákjai mind megérkeztek s egy sem szökött meg, hanem jól és kellemesen tölti idejét. Négyezer gyerek nyaral Biharban, akiknek lisztjét most küldték széjjel. Itt-ott csak 6 kilót kaptak 10 helyett, de ezt rögtön pótolták.

* Gáll Sándor és Ugron Gábor erdélyi utja. Budapestről jelentik: Gáll Sándor belügyi államtitkár ma este Erdélybe utazik, hogy a hadi károk kérdését a helyszínen is tanulmányozza. Az államtitkár, akit ez útjára Ugron Gábor kormánybiztos is elkísér, két hetet szándékozik Erdélyben tölteni.

* A pápa a cárnéért és leányaiért. Luganóból táviratozzák, hogy a hivatalos Osservatore Romano híradása szerint a pápa lépést tett Alexandra cárné és leányai érdekében, hogy elhagyhassák Oroszországot. A pápa szükség esetére kötelezte magát, hogy gondoskodik a cárnének és leányainak méltó eltartásáról.

* Popovics pénzügyminiszter a közalkalmazottak fizetésemeléséről. Budapestről jelentik: A főrendi ház bizottsága ma tárgyalta a képviselőház által elfogadott törvényjavaslatokat. A közalkalmazottak adósságainak konvertálásáról szóló javaslat tárgyalásánál Popovics Sándor pénzügyminiszter kijelentette, hogy a pénz értékének csökkenését leginkább a közalkalmazottak érzik meg, a megoldás nem a fizetések emelésében, hanem a pénz értékének emelésében keresendő. A kormány minden eszközzel rajta van, hogy a pénz vásárló értékét visszaállítsa. A bizottságok azután az összes törvényjavaslatokat változatlanul elfogadták.

* A tüzérnapok előkészítése tárgyában szerdán délután 6 órakor értekezlet lesz a városháza tanácstermében. Az előkészítőbizottság tisztelt tagjait ezután is meghívja a 34 es tüzérezerd pótüteg-parancsnoksága.

* Bérkocsisok garázdálkodása. Minden oldalról figyelmeztetnek minket a bérkocsisok garázdálkodására, mellyel a tarifát kijátszák. Egy orvossal személyesen győzdöttünk meg arról, hogy a bérkocsisok, mikor az orvost meglátják, elindulnak a standról cserkészni. Ha az orvos kérdi, hova mennek, azt felelik, hogy „meg vagyok rendelve“, pedig ez nem igaz. Az a bajuk, hogy az orvos, akinek a külvárosra kell menni igen gyakran szegény betegeihez, természetesen a tarifális árakat fizeti s ez nekik kevés. A vasutnál ha meglátják egy ismerős nagyváradi, aki pakkokkal felszerelve jön, harsányan kiáltják, „le vagyok foglalva“, de intenek a hordárnak, hogy hozza csak azt a jól fizető zászlóst vagy kövér idegent, aki kétszeres bért ad. S ha az ember rájuk szól: „álljon meg“, visszafelel: „szépen álllok én meg az urnak“, s inkább elmegy cserkészni a sor végére. A rendőrség figyelmét felhívjuk e garázdálkodásra s gyors és kiméletlen eljárást kérünk a tarifát kijátszó bérkocsisokkal szemben.

* Görög dinnye. Megjelent a görög-dinnye a nagy piacon, vasárnapi napon, nem volt meleg. Aki hozta, tiz koronájával árulta darabját a kellemes dinnyéknek. De jött Horváth Géza kapitány s elmérette a dinnyéket különként 90 filléres áron. Tegnap egy galíciai hozott két szekér dinnyét, az is túllépte az árat, Bíró József fogalmazó rögtön eladatta az egész készletet 90 filléres alapon.

Semleges lap a Somme-menti csatáról.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratozzák: A Rotterdamsche Courant szerint a Somme melletti csata további eredménye attól függ, hogy sikerülni fog-e a Melancourt és Montdidier sarkpontokon a németeket visszaszorítani. A lap szerint a csata már nem tart sokáig, mert az angolok nem támadnak, ha veszteségeik a németek veszteségeivel továbbra is egyforma lesz.

Spanyolország békét közvetít.

Budapest, augusztus 12. (Saját tudósítónktól.) A Neu Korrespondenz jelenti Madridból: A miniszterek semmit sem közölnek a kabinetnek 10-ike óta folyó tanácskozásairól. Az Imparcial szerint a legközelebbi időkben Spanyolország diplomáciai lépést fog tenni. A külügyminiszter magához kérte a lapok kiadóit, hazafias érzésükre appellált és kérte őket, hogy tekintettel a nemzetközi helyzetre, a semlegességre vonatkozó törvényt szigorúan tartásuk meg.

A német tengerészeti államtitkár bukása.

Berlin, augusztus 12. Capelle, a birodalmi tengerészeti hivatalának államtitkára, legközelebb megrongált egészségi állapota helyreállítása céljából szabadságra megy, amelyről hivatalába nem is tér vissza.

* **Nagyvárad a legjobb nyaraló hely.** A hetekig tartó esős, hűvös idő a nyaraló családokat hazakergette s jönnek hosszú sorban az elázott emberek mindenfelől. A Tátra, Erdély, a tenger mellék nem tudta sokáig tartani a nagyváradiaikat s boldog volt az, aki nem is mozdult el Nagyváradról, hanem itthon maradt. A helyzetet legjobban jellemezte egy bécsi asszony, nagy kereskedő felesége, aki gyermekeivel Nagyváradra jött enni és nyaralni. A kellemes vidék, a zöld hegyek, a rohanó Körös s az ételmezési viszonyok rendezettsége mondta vele, hogy *Nagyvárad mégis a legjobb nyaraló a monarchiában.*

* **A székelyek visszakapták buzájukat.** A Tiszántúl tegnapi híradására, hogy a rendőrség az éhező székelyektől nem veszi el kis összeszerzett gabonájukat, három székely asszony jelent meg *Malatinszky* Lajos főispán, kormánybiztosnál. *Simon Péterné*, *Bojki Lőrincné* és özvegy *Ádám Andrásné*, gyergyóditróiak mind a hárman, községi bizonyítvánnyal igazolták, hogy otthon nincs liszt, itt beszereztek 42—48 kiló buzát, amit a vasutól elvettek. A főispán a buzát székely véreinknek visszaadatta: így *Biró József* rendőrfogalmazó szállítási igazolványt szerezve nekik, utnak bocsátotta őket.

* **Eichhorn gyilkosát kivégezték.** Kievből táviratozzák, hogy ott augusztus 10-én délután 8 órakor a *Luklanovszky* börtön-közelében nyilvánosan felakasztották *Eichhorn* főtábornok és adjutánsa, *Dressler* kapitány gyilkosát. Az ítéletet német tábori bíróság mondta ki és a helyi hatóság megerősítése után azonnal végrehajtották.

* **Petroleum osztás az iparosoknak!** Értesitem a testület kötelékébe tartozó iparosokat, hogy f. hó 13-án és 14-én petroleum kiutalás lesz. Az utalványokért a hivatal helyiségében jelentkezzenek. Az Ipartestület elnöksége.

* **Szökött katona kivégzése.** A budapesti hadosztálybíróság rögtönítélő bírósága *Ruhi István* szekerészt szökés büntette miatt e hó 12-én halálra ítélte. Az ítéletet ugyanazonnap végrehajtották.

* **Van só.** Valaki megijedt s elkialtotta magát: Nem lesz só. Erre megrohanták a sókereskedéseket, amelyek nem voltak elkészülve a rohamra s nem tudták egyszerre kiszolgálni a megijedt asszonyokat, akik ki-lószámra látták el magukat sóval. A pánik tart még, de megírjuk, hogy van só elég, lesz is, nem kell halmozni a sót, mert tele-szivja magát vízzel, s fel se megy a só ára. Ma is 36 fillér különkint s aki mégis sokat akar belőle, várjon egy keveset, kaphat, amennyit akar.

* **Bezárták a Park-szállodát.** Vasárnap délután a Park szálló tulajdonosa, *Waiszlovits Emil* bevonult ezredéhez s *Aradra* utazott. A honvédelmi miniszter távirata a hadkiegészítő belátására bizta a bevonultatást s ez a katoni szolgálat mellett döntött. A vendégek tegnap kiköltöztek az izléses szállóból s áthurcolkodtak a *Rimanóczyba*, a Park-szállóban pedig megkezdődött a nagy takarítás. *Waiszlovich Emil* a szálló üzemi ideiglenes szünetelését bejelentette a pénzügyigazgatóságnak, s a rendőrséghez, mint iparhatósághoz hosszabb beadványt intézett, amelyben elmondja az eset előzményeit, s miután „sok száz kapzsi ember” spekulál arra, hogy az ő szállójában rekviráljanak lakást, ez ellen az iparhatóság védelmét kéri. Bejelenti azt is, hogy ha a lakáshivatal az ő szállójába helyezne el valakit hadbavonulása idején, ő az okozott károkért a város tonácsát teszi felelőssé s „azt az undok frátert, aki egy hadbavonult évtizedes munkáját tönkre akarja tenni, s a szállójába akar beköltözni, meg fogja fenyíteni.” Ez a fogadtatás vár arra, aki a Park szállóban akar hatósági rekvirálás útján lakást szerezni.

* **Népünnepély és művészt a Félix fürdőben.** Óriási az érdeklődés a jótékony célu népünnepély iránt, melyet folyó hó 18-án rendez *Reigl Ernő* bérlő a Félix fürdőben. A vasárnapi népünnepély az eddig rendezett fürdői mulatságok kereteit messze felülmúlja. Aki mulatni vágyik, feltétlen ott lesz vasárnap délután a Félixfürdőben, ahonnan mindenki kedves és értékes emlékekkel fog hazajönni, mert a tombolán több száz nagyértékű nyeresémtárgy lesz kiosorolva. — Az első nyeresemény 100 darab trabukó szivar lesz. 6

órákor művészt elsőrangu művészek közreműködésével.

* **A nyaraló osztrák gyermekek el-látása.** *Dr. Edelmann* Menyhért főorvos kéri azokat, akik osztrák gyermekeket gondoznak és a lisztjegyüket még nem bélyegeztették felül, sziveskadjenek ma vagy holnap délelőtt 10 órától kezdve a gyermekmenhelyen (*Eprekert*) felülbélyegeztetni. Az ételmezési hivattal történt megállapodás szerint a *lisztjegyvet adják át az ételmezési boltokban*. A cukor stb jegyet, mert az más színű lesz, mindenki postán fogja megkapni.

* **A rendőrök csizmája.** A nagyvárad rendőrök tegnap kézhez kapták a *tavalyi* ruhapénzt, ami némi javulását jelenti sorsuknak. Nincs azonban megoldva a csizma kérdése, amely bizonyára igen fontos öltözékdarab a poszton álló, kézbesítő, ló-futó, őriáratot tartó, sárban hóban-locspocsban gázoló rendőröknél. Ezt a csizmát még nem adták meg nekik, a csizmapénzből kaptak egy kevés talpbőrt, azt is úgy, hogy azt sem tudják, mennyit adtak nekik és mennyiért és mennyi maradt a nekik járó csizmapénzből. A csizmához azonban nemcsak talp kell, hanem fej is, meg szár is s erről csakugyan a város köteles gondoskodni, mert a rendőrt nem hagyhatja az árdrágitások áldozatául. Ne felejtsek el a városházán, hogy a rendőr fizetése még ma is csak 87 korona havonta s ha az állam nem segítené őket, mehetnének koldulni. A tél nem messze s a rendőrnek jól esnék, ha látná, hogy a legfontosabbra, a csizmára is gondol az ő szolgálatadója.

* **Disznók a parkettes szobában.** A Szarvas sor egyik házának összes lakói megjelentek tegnap a lakáshivatalban, mert arról értesültek, hogy oda helyezték át a hivatal egy lakót más helyről. Az a kifogásuk ellene, hogy mostani helyén is a lakásában, a parkettes szobában tartja disznóit. Az érdekelt lakó előadta védelmére, hogy most közérdek a disznó tartása, mindenkinek meg kellene engedni, még ott is, ahol kert van vagy ültetvény s ő maga is tudja, hogy a rendőrség ez ellen nem tesz kifogást, azt is megengedték, hogy *Uri* utcán tarthassanak egy házban 3 disznót. A lakáshivatal a kifogásokat ez alapon nem vette figyelembe, mert csak a házigazda tehet ellenvetést a lakó ilyen cselekményeivel szemben.

* **A haláljockey az Apollóban.** Tegnap esti műsorán példatlan sikerrel mutatta be az Apolló színház a leghíresebb nemzetionális filmet, a *Haláljockeyt*, a megrázó izgalommal teli, csodálatos cirkuszdrámát, amely érdekesség és színes, mozgalmas látványosság tekintetében felülmúl minden eddig látott artista filmet. A dráma titokzatos éjszakai jelenettel kezdődik, egy álarcos férfi az országuton egy gyermeket ad át a vándorcirkusz gazdájának. Ennek a gyermeknek, az elbűvölő szépségű grófleánynak a regénye a megkapó dráma, melyet a romantikus szerelem aranyzárai szőnek át. A mi a dráma keretében történik, a lázas cselekvés, a grófnő életének száz epizódja, a legidegeseztetőbb, legtragikusabb események láncolata. Hallatlan szenzáció a világvárosi cirkusz színteréről, a nagy artista társaság hajmeresztő előadása, az óriási tömeg, a grandiózus felvonulások. A grófnő izgalmas menekülése, a *Falkenburgi kastély* új élete, mindezt a filmtéchnika csodás eredményére valló felvétel. A rendezés *Alfred Lóránd* műve mesteri, a szereplők báró *Alderschild* és *Petersen* *Edit* elsőranguak s az artisták bámulatot keltők. A közönség a legnagyobb tetszéssel, forró tapssal fogadta a darabot, mely még két napig lesz műsoron.

* Legtöbb adót fizetők jelentkezése. Ujból felkérem Nagyvárad város azon legtöbb adót fizetőit, akik, az egyes takarékpénztáraktól, intézetektől, részvénytársaságoktól fizetést, jutalékot és egyéb járandóságokat élveznek és az azok után kivetett adó-jukat virilis joguknál számításba vétetni óhajtják, az arra vonatkozó okiratokat a városi adóhivatal 30. sz. szobájában Pogácsás György adótiszt tb. fogalmazóhoz most már 3 nap alatt beszolgáltatni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1918. évi aug. 11. Juricskay Barna pénz és adóügyi tanácsos.

* Halálozás. Özv. Kovács Ernőné szül. Rimár Anna életének 53-ik évében a szent ségek ájtatos felvétele után, hosszas, kínos szenvedés után e hó 11 én meghalt. Temetése tegnap délután volt nagy részvét mellett. Kiterjedt család gyászolja. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és Fia első temetkezési vállalata rendezte.

* Ajánlat drótkéfeikre. Tudomására hozzuk az érdekeltségnek, hogy a cs. és kir. hadügyminiszterium a kocsizható tábort és hegyi kemencék részére 2500 db drótkéfért kíván beszerezni. Ajánlatok a szállítási idő és az árak megjelölésével a hadügyminiszterium 12. ügyosztályához küldendők. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

* Bitangóságban talált kecske. Aug. 9 én egy darab fejős kecske bitangóságban találtatott, igazolt tulajdonosa a rendőrség földszint 7. szám alatt 8 napon belül annál inkább jelentkezék, mert ellenesetben a jószágot nyílt árverésen fogom eladatni. Nagyvárad, 1918. aug. 19. Dr. Szentmiklóssy rb. bír.

* A Nagyvárad Hatósági Munkaközvetítőben (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 augusztus 0. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 2, gépkezelő (motork.) 6, bádogossegéd 1, bányamunkás 1, cipész 1, fodrász 3, gyárimunkás, napszámos 13, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 1, kovács 5, kocsis 3, kerékgyártó 5, lakatos 2, munkásnő 9, molnár 1, szabó (férfi és nő) 6, szeszfőző 1, szolgaszemélyzet (hetes kocsis, kihordó 15, iparostanuló (fiu és lány) 12 keresk. tanuló 13, gépirónő 2, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 7.

Foglalkozást keres: bádogos 3, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 6, gépirónő 7, géplakatos 3, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitós 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 17, kovács 1, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgaszemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 18 iparostanuló (fiu és lány) 4, ács 1, pincér 1, pék 2, molnár 2, szeszfőző 1, mozdonyvezető 1, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, feiügyelő 17.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtti történik.

* Értesítés. Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Élőkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

Haltenberger Vilmos
kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, **Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.**
Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

IRODALOM

Az Uj Idők legutóbbi számában Farkas Pál folytatja a Zanzibári leány című regényét. Regényt irt még Anthny Hope. Elbeszéléseket irtak: Szini Gyula, Lakatos László. A fűzet mutatóját közöl Molnár Ferenc „Andor” című legujabb regényéből. Verseket: Kosztolányi Dezső, Rác Etns. Illusztrációk és Muhibeck Károly fejlecei teszik érdekessé a fűzetet. Előfizetési ára egynegyed évre 9 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IV., Andrassy ut 16.

A Színházi Élet, Incze Sándor lapjának e heti száma megint csupa érdekesség. Szomaházy tátrai levelén kívül cikket, Hevesi Sándor, Szász Zoltán, Lakatos László, Ruttkay György irtak, Drasche Lázár, Mary rajzai, kottamelléklet, Intim Pista, Hetivers, regényfolytatás, számtalan szép fotográfia teszi rendkívül változatosá ezt a számot, amely teljes egészében közli Farkas Imre nagysikerű Tul a nagy Krivánon című darabjának első felvonását. Egy szám, ára egy korona. Előfizetési ár negyedévre tíz korona. Kiadóhivatal: VII., Erzsébet körút 29.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**
Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

VAS és rézágyak,
afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: özsze-hajtós ágyak eredeti gyári áron kaphatók
Tátray Sándor
r.-t.-nél Körös-utca 11.
Telefon-szám: 358.

Félix gyógyfürdő
Nagyvárad mellett
Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen
Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!
Téli saisonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a **Fürdőigazgatóság.**
A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Eladó ingatlanok:
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.
Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

APOLLÓ mozgószínház **MA A Halál Jockey.**
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

VIGADÓ mozgószínház **MA Szünet.**
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sőtartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyerkosár színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfazék	5.-
Majolika diszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávészakészlet színes aranyozással	50.-
Feketészakészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hidegélvágott készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Falitükör színes aranyozott kerettel	30.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80.-
Teáspohár chinaezüst foglalatlanban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávészakészlet	4.-
Köpöcsésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nippe, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Uridivat

Czillér Imre Nagyaruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőrdáruk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acéláruk legolcsóbban. Tisztviselőknek árkedvezmény. d

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Ára 2-40 K, nagy leveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árenged-ményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kintőn bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepelők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Jó bizonyítványok-kal rendelkező megbízható egyén hivatali szolgál minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Mintegy

3 vagon elsőrendű faj téli alma, 2 vagon szilva jutányos áron eladó. Értekezni a tulajdonosnál mőndi Mőndy Zoltán földbirtokos Szinérvár-alja, Szatmármegye. — Közvetítők kizárva.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Keresünk

azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

TŰZIFA

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvéttetik Rákóczi-ut 22. sz. a., APOLLÓ-TŐZSDE.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre. Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSIRIZ, folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Szent László Püspök gyógyfürdő Nagyvárad mellett.

A kénes hévvíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrassal, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-: : lők állandóan raktáron. : :

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulónak fiu és **berakó** tanulónak leány **fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.**